

El lligam del feix

(ALDC, II, 302. El lligam del feix)

Els noms més estesos són:

- 1) Els der. de *lligar* (< llat. LĪGARE): *lligam* (< ja en llat. LIGAMEN); *lligassa*, amb el suf. *-assa* (< llat. -ACEA); *lliguera*, amb el suf. *-era* (< llat. -ARIA); *lligada*, amb el suf. *-ada* (< llat. -ATA), i, reforçat amb el suf. *-er*, *lligader*.
- 2) *Corda*, del llat. CHORDA ‘corda musical’, i, després, ‘soga, cordill’ (que va substituir FUNUS), amb els der. *cordell* (+ suf. *-ell* < llat. -ELLU) d’àrea occ. i bal., atestat des del s. XV, i *cordill* (+ suf. *-ill* < llat. -ICULU), d’àrea central, documentat des del s. XVIII, i els sinònims o quasisinònims *sogall* 116, 120, 186, 188, der. de *soga* (< llat. tardà SOCA + suf. *-all* < llat. -ACULU) i *sogueta* 118, 125, dim. de *soga*; *llibant* 67, d’origen fosc; *dogal* 92, del llat. tardà DUCALE pròpiament ‘soga per a conduir les bèsties’, der. de DUX, DUCIS ‘el qui condueix’; *trisseta* 151, der. de *trissa*, *drissa*, ampliat semànticament des de ‘corda per a hissar una verga’; *guiteta* 189, dim. de *guita* ‘cordellet de canem’ (< llat. VITTA ‘cinta al cap de les dones’).
- 3) *Vencill*, del llat. *VINCICULUM, alteració de VINCULUM per atracció de VINCIRE ‘lligar, fermar’ (veg. it. *vinciglio*, port. *vincilho*, cast. *vencejo*); l’alg. *vantxil* 85 és un manlleu a l’italià.

4) *Redorta*, del llat. RETORTA ‘(cosa) retorçada’, amb la var. *redolta*, per dissimilació de vibrants.

5) *Feixcar*, d’àrea valenciana, procedeix de l’hispanoàrab FASQIJA ‘cingla; estola’.

El lligam pot ser de diverses plantes: ginesta, sarment o tòria (de cep), avellaner, salenca, espart, canem, càrritx, cornera, àlber, sisca, etc. i algunes d’elles (o una tija) poden donar nom al lligam (*vim* o *vimet* 1, 3, 15, *junc* 1, *brinça* 11, *verga* 15, 64, 67, *tòria* 47, *rama* 103 [i el seu der. *ramal* 90, 95, 98, 107, 149, 160, 176, 178], *llata* 124, *sisca* 155); també pot utilitzar-se *filferro* 3, 16, 54, 60, 69, 96, 116, 124, *alambre* 25, 147 (← cast.) i *fil* 69.

Altres motivacions es basen en el ‘nus’ que es fa amb el lligam (*fermall* 80, *baga* 123, *trenyella* 68, *garrotera* 5) o en una *anella* 30. La *comanda* 24 és una extensió del significat inicial de ‘corda fermada al bast per a subjectar la càrrega’ i la *estussa* 42, postverbal de *estussar* (< *estossar*, der. de *tòs*) deu haver estès el sentit de ‘allò que ha topat’ en ‘allò que s’ha estret’.

Vencill i *lligam* són normatius; *corda*, *cordell* i *cordill* són genèrics.

